

KAITSEMINISTEERIUM

Alar Haukanõmm

Teie: 25.07.2025 nr [Saatja reg nr]

Meie: 08.08.2025 nr 12-1/25/300

alar.haukanomm@gmail.com

Vastuskiri arvamusele

Lugupeetav hr Haukanõmm

Olete oma 25.07.2025 kirjaga avaldanud arvamust seoses kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringuga (edaspidi REP) ning teinud ettepaneku kaitsetööstuspargi asukohaks valida Põhja-Kiviõli või Aidu.

Kaitsetööstuspargi REP-i asukoha eelvalik ja mõjude hindamise sh keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) esimese etapi aruandest lähtuvalt leiti, et eelistuselt esimeseks asukohaks on Pärnu 1 ala ning teiseks eelistuseks on Põhja-Kiviõli. Pärnu 1 alale rajab riik ka vajaliku baastaristu. Põhja-Kiviõli ala võetakse kasutusele, kui Pärnu 1 alale ei mahu kõik ettevõtted (või mingil põhjusel tootmised ei sobi kokku).

Eelistatud asukoha valik lähtub eeskätt kaitsetööstuspargi eesmärgist, juhul kui keskkonnamõjude hindamisest ei tulene välistavaid asjaolusid. Pärnu 1 alaga kaasnevad mitmed keskkonnamõjud, aga olulist ebasoodsat keskkonnamõju on võimalik vältida (ka tervikliku tööstuspargi lahenduse, nõ maksimumlahenduse korral).

Asukoha eelvaliku ja mõjude hindamise, sh KSH esimese etapi aruandest nähtub, et Piirsalu ja Aidu alad on samuti sobilikud toetamaks REP-i eesmärki (erinevate tingimuste tõttu kas väiksemas mahus või teatavate piirangutega). Seega vastava vajaduse ilmnemisel, on planeeringu koostamise korraldajal võimalus REP-i protsessi jätkata ka Piirsalu ja Aidu aladel. Detailselt on asukoha eelvaliku ning võrdlustulemustega võimalik tutvuda asukoha eelvaliku ja mõjude hindamise, sh KSH esimese etapi aruande punktis 7.

Alljärgnevalt toome välja Teie esitatud arvamused ning Kaitseministeeriumi seisukohad:

1. Riskianalüüs on tegemata. Riskianalüüs tehakse enne, mitte tagantjärele. Väide, et "Põhjalikumaid hinnanguid, sh tuua sisse ohtude realiseerumise tõenäosused ja rakendatavad meetmed riski vältimiseks lisaks ohututele vahekaugustele, saab anda siis, kui on konkreetselt teada kaitsetööstusparki tuleva(te) ettevõtete tegevus" kõlab kummaliselt. Mida siis üldse planeeritakse, kui ei teata, mida seal konkreetselt tegema hakatakse?

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Riskianalüüsi peavad ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted koostama enne tegevuse alustamist vastavalt majandus- ja taristuministri 01.03.2016 määrusele nr 18 "Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele". Seega tehakse need enne tegevuse alustamist.

Samas lähtuvad ohutud kaugused sellest, kui palju lõhkeainet konkreetses hoones käideldakse. Seda ei tea enne, kui on teada ettevõtete tootmise detailid. Seega ei ole võimalik praeguses etapis detailseid riskianalüüsi teha. Küll aga pannakse planeeringus ja keskkonnamõju strateegilises hindamises (KSH-s) selgelt paika piirid, mille sisse kavandatav tegevus peab mahtuma, et oluline ebasoodne mõju oleks välistatud ja risk leevendatud.

2. Hüdroloogiline uuring on tegemata. Hüdroloogilise uuringu puhul peab olema antud ülevaade veestikust, seda ka olukorras, kus arvestatavaid veekogusid planeeringu- ja sellega piirneval alal ei ole. Selle puudumisel ei ole võimalik hinnata (suur)õnnetuse mõju veestikule (s.h. ümbritsevatele looduskaitsealadele, Pärnu lahele).

Kaitseministeeriumi seisukoht:

KSH-s on hinnatud hüdroloogilist olukorda ümbritsevas piirkonnas ja kaitsetööstuspargi võimalikku mõju sellele. Hüdroloogilise uuringu vajadust antud eriplaneeringu etapis ei tuvastatud. KSH-s on antud tingimused selleks, et kaitsetööstuspargi tegevus Pärnu 1 alal ei avaldaks mõju veestikule, sh Männiku jõe, ning rajatistele tuleb projekteerida selliselt, et igasugune vee (nt sademevesi) juhtimine Männiku jõkke ei tohi muuta selle seisundit halvemaks. Potentsiaalselt reostunud sademe- ja heitvesi tuleb enne suublasse juhtimist nõuetekohaselt puhastada.

Õnnetuste olulise mõju vältimiseks peavad ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted koostama riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaani, kus määratakse võimalikud riskid ja tegevused õnnetuste mõju ennetamiseks ja tõrjumiseks. Muuhulgas peab suurõnnetuse ohuga ettevõtte korraldama õppuseid hädaolukorra lahendamise harjutamiseks. Seeläbi on avariilise sündmuse toimumise järgselt võimalik rakendada meetmeid, mis vähendavad ohtlike ainete sattumist keskkonda ja vajadusel ka meetmeid keskkonda sattunud ohtlike ainete kokku kogumiseks.

Kui projekteerimise käigus ilmneb vajadus sellise täiendava hüdroloogilise teabe järele, mis praegu puudub – näiteks seoses täpse veekasutuse, kuivendussüsteemide paiknemise või muude veealaste lahendustega –, saab vajalikud uuringud järgmistes etappides läbi viia, arvestades juba kavandatava tegevuse detailidega.

3. Keskkonnauuringud (Lisad 1, 2, 3) on koostatud ilma välitöödeta. Kuid isegi ilma väliuuringuteta nähtub, et Pärnu 1 ei ole kõige sobivam asukoht kaitsetööstuspargi loomiseks. Välitööde teostamiseta ei saa neid aruanded täielikult usaldada. Kes garanteerib, et andmed kasutatud andmebaasides peegeldavad tegelikkust?

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Selgitame, kuigi mõjuhindamise protsessis loodusuuringute raames lisavälitöid ei tehtud (v.a sulgjas õhik), andsid viimastel aastatel muude projektide raames läbiviidud inventuurid mõjuhindamises olulise panuse. Näiteks viidi RePowerEU1 projekti raames läbi nahkhiirte, lendorava, linnustiku uuringud ja loodusdirektiivi taimestiku inventuurid. Uuringualad hõlmasid ka kaitsetööstuspargi Pärnu 1 ja 2 ning Põhja-Kiviõli eelvalikualasid ning kogutud andmestikku kasutati ka kaitsetööstuspargi mõjuhindamises. Seega, valitud Pärnu 1 alal on inventuure tehtud ja andmestik selle ala kohta on olulistel aspektidel (nt linnustik, loodusdirektiivi elupaigad, nahkhiired) olemas. Kuna RePowerEU projekti inventuurid on läbi viinud oma valdkonna eksperdid, siis tulemustes kahelda ei ole põhjust.

Kaitsetööstuspargi mõjuhindamises kasutati lisaks ka muid olemasolevaid andmeid (ELME projekti materjalid, loodusvaatlused, metsaregister jm) ning hinnati alade väärtust ja potentsiaali olulise elupaigana jm. Pärnu 1 ala puhul olemasolevad andmed kõrgele ökoloogilisele väärtusele ei viidanud. Eluslooduse uuringute raames hindasid eksperdid eelvalikualade potentsiaalile lisaks ka andmete piisavust ja vajadust läbi viia lisauuringuid või inventuure. Eksperdid hindasid andmeid üldiselt piisavaks ja lisauuringuid ette ei näinud. Erandina nähti ette sulgja õhiku (III kaitsekategooria sammaltaim) inventuur Pärnu 1 alal. See on tänaseks läbi viidud ja ekspertide soovitatud meetmed on integreeritud mõjuhindamise aruandesse.

Läbiviidud loodusuuringute tulemusel ei olnud Pärnu 1 eelvalikuala tõepoolest eelistatud asukohaks kaitsetööstuspargi rajamiseks. Eluslooduse seisukohalt oleks eelistatud pargi rajamine Põhja-Kiviõlisse või Aidu alale, kus on juba inimtegevusest rikutud kaevanduse alad. Siiski Pärnu 1 ala puhul ei tuvastanud mõjuhindamine asjaolusid, nt loodusväärtusi (kooslusi, kaitstavate liikide leiukohti vms), mis välistaksid pargi arenduse sellel alal. Samuti ei viidanud olemasolevad andmed ala kõrgele ökoloogilisele väärtusele või potentsiaalile, et ohustatud liikide olulisi elupaiku võiks alal leiduda. ELME projekti materjalide põhjal leiti, et valdav osa Pärnu 1 alast on viletsa ökoloogilise seisundi ja sidususega ning elupaigahüve pakkumise võime on juba praegu sellel alal kui ka ümbritsevatel aladel pigem keskmine või madal. Seda eelduslikult metsaraie ja -kuivenduse tõttu, mis on Pärnu 1 ala kooslusi oluliselt kujundanud. Tegemist on valdavalt intensiivselt majandatud metsaga, mille ökoloogilist väärtust ja elupaikade pakkumise võimet ei saa hinnata ülearu kõrgeks.

Arvestades olemasolevate andmete piisavust, läbiviidud analüüside põhjalikkust jm, ei ole põhjust kahelda mõjuhindamise usaldusväärsuses. Töö, sealhulgas uuringute ja järelduste usaldusväärsust kinnitab ka asjaolu, et mõjuhindamise aruande on muuhulgas kooskõlastanud nii Keskkonnaamet kui ka Kliimaministeerium.

4. Pärnu 1 asukoht seab ohtu kogu piirkonna (s.h. Pärnu laht ja Pärnu linn) elutegevuse suuremahulise õnnetuse korral.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Mõistame teie muret, aga selgitame, et laskemoona ja lõhkematerjalide tootmisega kaasnevad riskid peavad olema leevendatud, tulenevalt juba seadustega kehtestatud ohutusnõuetest, sh majandus- ja kommunikatsiooniministri 01.06.2005 määrusest nr 63 „Lõhkematerjalitehasele esitatavad nõuded“. Samuti on võimalikke riske analüüsitud keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus ning planeeringu lahenduse välja töötamisel on arvestatud ning ka pargi tehaste edasisel täpsemal kavandamisel tuleb arvestada kõigi vajalike ohutute kaugustega ja keskkonnanõuetega. Seeläbi välditakse olulisi riske keskkonnale ja inimesele turvalisusele.

5. Igapäevase tootmise korral saab kogu piirkonna elukorraldus väga tugevasti häiritud ja on ette näha piirkonna tühjenemist kohalikest elanikest ja põllumajandusliku tootmise hääbumist.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Mõistame muret elukeskkonna võimalike muutuste pärast. Keskkonnamõju strateegilises hindamises on analüüsitud ka võimalikku mõju elukeskkonna kvaliteedile. Seniste analüüside põhjal prognoositakse, et muutused elukeskkonnas on minimaalsed ning müra, õhusaaste ja muude võimalike häiringute leevendamiseks on kavandatud sobivad meetmed.

Rahvusvahelise praktika kohaselt on kaitsetööstuse ja rahuliku elukeskkonna koosseksisteerimine hästi toimiv. Mitmetes Euroopa riikides (näiteks Rootsi, Soome ja Saksamaa) asuvad kaitsetööstusettevõtted maapiirkondades või väikelinnades, kus on säilinud kõrge elukeskkonna kvaliteet ja kohalike elanike rahulolu. Samasugust tasakaalustatud arengut soovime ka Eestis.

6. Kui üheks (kahest eelisest teiste asukohtade ees) oli toodud kaugus piirist, siis tänapäeva sõjapidamisvahendite puhul ei ole vahet, kas sihtmärk asub vaenlase piirist 100 või 300 kilomeetri kaugusel. Vene-Ukraina sõda ja Iisraeli-Iraani konflikt näitavad väga selgelt, et ka kõige tõhusam õhutorje ei suuda kõiki rakette/droone tõrjuda.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Kaitsetööstuspargi asukoha valikul on üheks määravaks teguriks selle riigikaitsealine sobivus, mis on oluline, et suurendada võimalust tööstuspargi tegevuse jätkamiseks ka võimaliku sõjalise konflikti ajal. Oluline on, et alad jääksid vastase enamlevinud pikamaa kaudtule relvade ründeulatusest välja või asuksid võimalikult kaugel nende relvade mõjuulatusest. Tähtis on, et oleks tagatud võimaliku õhuründe puhul eelhoiatusaeg. Seetõttu on selle kriteeriumi eelistuse kujundamise puhul arvestatud eelkõige kaugust riigipiirist, kust vastane saab tööstuspargi tegevust mõjutada. Tõsi, täit kaitstust vastase teatud relvade eest ei ole kusagil Eesti territooriumil.

7. Kui siamaani on Pärnu 1 piirkond potentsiaalsele vaenlasele ebahuvitav, siis kaitsetööstuspargi rajamine muudab selle piirkonna selgeks sõjaliseks sihtmärgiks. Ja sellega seatakse ohtu Pärnumaa tulevik. Vene-Ukraina sõda pakub rohkesti näiteid, mis juhtub, kui laskemoonaladu või -tehas saab tabamuse.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Sõja korral satub paraku kogu Eesti ohu alla, mitte ainult Pärnumaa. Sõja ärahoidmiseks arendab Kaitseministeerium kaitsevõimeid, riik eraldab selleks üle 5% sisemajanduse kogutoodangust järgmistel aastatel. Osa kaitsevõime arendamisest on kaitsetööstuse arendamine, mis loob teatud tootmissuutlikkuse Eestisse, mille osa saab olema ka kaitsetööstuspark.

8. Tööjõud tuleks sisse tuua (ilmselt koos perekondadega), sest seaduse järgi sobilikku tööjõudu kohapealt võtta ei ole.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Me ei nõustu Teie seisukohaga. Suurem osa töötajaskonnast õpetatakse välja kohapeal ettevõttes ja ole ühtegi põhjust, miks Eestis elavad inimesed on selleks „seadus järgi“ vähem sobivamad. Mingi osa spetsialistidest tuleb leida kaugemalt, sh ilmselt ka välismaalt.

9. Pärnus ei ole sobivat sadamat.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Pärnu sadamat saab kasutada ohtlikke aineid mitte sisaldavate toorainete ja kaupade veoks. Mis puudutab näiteks lõhkeaineid või laskemoona, siis täna on eeldus, et nende transport toimub pigem Põhja-Eestis asuvate sadamate kaudu. Täna ei ole selge, kas väiksemates kogustes on võimalik tulevikus teatud ohtlikku kaupa vedada ka Pärnu kaudu. Sellisel juhul peavad veod, laadimised jne oleme tagatud rahvusvahelise ohtlike kaupade reeglite kohaselt. Samamoodi tagatakse ohutus, kui tegu on Rail Balticu Pärnu kaubajaama kasutamisega.

10. Kasvõi keskkonnasäästlikkuse seisukohast ei ole mõistlik kogu transport maanteele suunata, et see igapäevaselt ühest Eesti otsast teise ohtlikke veoseid toimetaks, kui on olemas palju parem lahendus Põhja-Kiviõli näol.

Kaitseministeeriumi seisukoht:

Pärnu 1 ala arendus ei välista Põhja-Kiviõli ala kasutusele võtmist. Suure tõenäosusega võivad ettevõtete suure huvi tõttu mõlemad alad minna kasutusse. Mis puudutab ohtlike veoste vedu, siis sel puhul rakenduvad ranged ohutusnõuded. Ka täna sõidavad Eestimaa teedel veokid, millega veetakse põlemis- ja plahvatusohtlikku kaupa, olgu selleks tanklaid teenindavad kütuseautod või Kaitsevägele moona vedavad veokid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Indrek Sirp
kaitsetööstuse arendamise erinõunik

Priit Alekask
Priit.Alekask@rkik.ee